

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΠΡΟΣΤΗΘΕΙΣ ΑΠΟ ΕΡΓΟΔΟΤΗ –ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΖΗΜΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΥΤΩΝ

Πρόστηση είναι η τοποθέτηση, διορισμός, χρησιμοποίηση από ένα πρόσωπο (τον προστήσαντα) ενός άλλου προσώπου (του προστηθέντος) σε θέση ή απασχόληση (διαρκή ή μεμονωμένη εργασία), που αποβλέπει στη διεκπεραίωση υποθέσεως ή υποθέσεων, και γενικότερα στην εξυπηρέτηση των επαγγελματικών, οικονομικών ή άλλων συμφερόντων του προστήσαντος. Ο εργολάβος αφού δεν εξαρτάται από τον εργοδότη, δεν θεωρείται ότι βρίσκεται σε σχέση προσθήσεως μαζί του, και συνεπώς είναι ανεύθυνος ο εργοδότης για τις υπαίτιες και άδικες πράξεις του εργολάβου ή των από αυτόν προστηθέντων προσώπων κατά την εκτέλεση του έργου. Στην περίπτωση όμως κατά την οποία ο εργοδότης έχει επιφυλάξει στον εαυτό του τη διεύθυνση και επίβλεψη της εκτελέσεως του έργου, ο εργολάβος, αφού υπακούει στις οδηγίες του, θεωρείται ως προστηθείς. Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 927 Α.Κ., εκείνος που κατά το άρθρο 926 Α.Κ. κατέβαλε ολόκληρη την αποζημίωση έχει δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών. Το δικαστήριο προσδιορίζει το μέτρο της μεταξύ τους ευθύνης ανάλογα με τον βαθμό του πταίσματος καθενός. Αν δεν μπορεί να εξακριβωθεί ο βαθμός αυτός, η ζημία κατανέμεται μεταξύ όλων σε ίσα μέρη. Το τελευταίο άρθρο ρυθμίζει την εσωτερική σχέση μεταξύ των κατά το άρθρο 926 συνυποχρέων ανεξαρτήτως του είδους της ευθύνης καθενός από αυτούς. Η διάταξη αναφέρει μεν ρητώς τη συνηθέστερη περίπτωση κατά την οποία οι συνοφειλέτες ευθύνονται όλοι από πταίσμα, πλην όμως εφαρμόζονται και όταν ευθύνονται όλοι αντικειμενικά ή μερικοί αντικειμενικά και μερικοί υποκειμενικά και μερικοί και υποκειμενικά και αντικειμενικά. Εφαρμογή της διατάξεως αυτής και επί ευθύνης πλειόνων εξ εργατικού ατυχήματος, και δη (μεταξύ άλλων) και για την κατανομή της ζημίας μεταξύ προστήσαντος εργοδότη και προστηθέντος εργολάβου.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1 επ. και 16. Α.Κ. άρθρα 297, 298, 681, 683-691 και 927.

Πρόεδρος ο Αντιπρόεδρος κ. Η. Γιαννακάκης
Εισηγήτρια η Αρεοπαγίτης κυρία Ειρήνη Αθανασίου
Δικηγόροι ο κ. Β. Σπανουδάκης – ο κ. Ι. Φωτόπουλος

Κατά το άρθρο 922 του Α.Κ. «ο κύριος ή ο προστήσας κάποιον άλλον σε μια υπηρεσία ευθύνεται για τη ζημία που ο υπηρέτης ή ο προστηθείς προξένησε σε τρίτον παράνομα κατά την υπηρεσία του». Πρόστηση είναι η τοποθέτηση, διορισμός, χρησιμοποίηση από ένα πρόσωπο (τον προστήσαντα) ενός άλλου προσώπου (του προστηθέντος) σε θέση ή απασχόληση (διαρκή ή μεμονωμένη εργασία), που αποβλέπει στη διεκπεραίωση υποθέσεως ή υποθέσεων, και γενικότερα στην εξυπηρέτηση των επαγγελματικών, οικονομικών ή άλλων συμφερόντων του πρώτου (προστήσαντος). Ειδικότερα, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 922, 681, 683-691 του Α.Κ. προκύπτει ότι ναι μεν γενικώς ο εργολάβος, αφού δεν εξαρτάται από τον

εργοδότη, δεν θεωρείται ότι βρίσκεται σε σχέση προστήσεως μαζί του και συνεπώς είναι ανεύθυνος ο εργοδότης για τις υπαίτιες και άδικες πράξεις του εργολάβου ή των από αυτόν προστηθέντων προσώπων κατά την εκτέλεση του έργου. Στην περίπτωση όμως κατά την οποία ο εργοδότης έχει επιφυλάξει στον εαυτό του τη διεύθυνση και επίβλεψη της εκτελέσεως του έργου, ο εργολάβος, αφού υπακούει στις οδηγίες του, θεωρείται ως προστηθείς. Εξάλλου, κατά μεν τη διάταξη του άρθρου 926 εδ. α' του Α.Κ. «αν από κοινή πράξη περισσοτέρων προήλθε ζημία ή αν για την ίδια ζημία ευθύνονται παράλληλα περισσότεροι, ενέχονται όλοι εις ολόκληρον», κατά δε τη διάταξη του άρθρου 927 του ίδιου Κώδικα «εκείνος που κατά το προηγούμενο άρθρο κατέβαλε ολόκληρη την αποζημίωση έχει δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών. Το δικαστήριο προσδιορίζει το μέτρο της μεταξύ τους ευθύνης ανάλογα με το βαθμό του πταίσματος καθενός. Αν δεν μπορεί να εξακριβωθεί ο βαθμός αυτός, η ζημία κατανέμεται μεταξύ όλων σε ίσα μέρη». Το τελευταίο άρθρο ρυθμίζει την εσωτερική σχέση μεταξύ των κατά το άρθρο 926 συνυποχρέων ανεξαρτήτως του είδους της ευθύνης καθενός από αυτούς. Η διάταξη αναφέρει μεν ρητώς τη συνηθέστερη περίπτωση κατά την οποία οι συνοφειλέτες ευθύνονται όλοι από πταίσμα, πλην όμως εφαρμόζεται και όταν ευθύνονται όλοι αντικειμενικά ή μερικοί αντικειμενικά και μερικοί υποκειμενικά ή μερικοί υποκείμενα και μερικοί υποκειμενικά αλλά και αντικειμενικά.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, όπως από την προσβαλλόμενη απόφασή του προκύπτει, δέχτηκε, κατά την ανέλεγκτη αναιρετικώς περί πραγμάτων κρίση του (άρθρο 561 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.), ότι αποδείχθηκαν, εκτός άλλων, και τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά που ενδιαφέρουν εδώ: Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Τέχνη και Τεχνική Α.Ε.» (αναιρεσειούσα) δυνάμει της από 14.7.2000 σύμβασης εργολαβίας, που συνήψε με την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Τ.Ε.Α.Β.Α.Ε.», ανέλαβε την κατασκευή ξενοδοχείου στη περιοχή του Δήμου ... Με τον 4^ο όρο της σύμβασης αυτής η εργολήπτρια εταιρεία δεσμεύτηκε να χρησιμοποιήσει τουλάχιστον δύο υπεργολάβους για την εκτέλεση του έργου που της ανατέθηκε, υποχρεούμενη να συμμορφώνεται στις υποδείξεις του επιβλέποντος μηχανικού και στη συμπλήρωση κάθε σημειούμενης έλλειψης ή ανεπάρκειας του εργατικού δυναμικού των εργαλείων, ικριωμάτων ή υλικών. Επίσης με τον όγδοο όρο της σύμβασης ρητά συνομολογήθηκε ότι η εργολήπτρια (αναιρεσειούσα) έχει την αποκλειστική ευθύνη της τήρησης των νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων και των αστυνομικών διατάξεων που ισχύουν για την υγεία και την ασφάλεια όλου του προσωπικού που απασχολεί κατά την εκτέλεση του έργου. Στη συνέχεια η ως άνω εργολήπτρια εταιρεία (αναιρεσειούσα) ανέθεσε την κατασκευή των επιχρισμάτων στον υπεργολάβο Χ1 (αναιρεσίβλητο). Στο έργο που είχε αναλάβει ο τελευταίος εργαζόταν ως χειριστής της μηχανής επιχρισμάτων η οποία ονομάζεται «εκτοξευτής» ο Θ1 (ενάγων στην κύρια αγωγή), χωρίς όμως να έχει την ανάλογη εμπειρία χειρισμού του εν λόγω μηχανήματος, δεδομένου ότι δεν είχε εργαστεί στο παρελθόν σε τέτοιο μηχάνημα αλλά απλώς χρησιμοποιούσε κατά την εκτέλεση της εργασίας του το μυστρί και ορισμένες φορές τον πήχη, προκειμένου να απλώσει το επίχρισμα στον τοίχο και κατόπιν να το λειάνει. Στις 27.7.2001 ο Θ1 χειριζόταν το εν λόγω μηχάνημα του οποίου ο σωλήνας της μηχανής βούλωσε. Αυτός επιχείρησε να το αποφράξει ανοίγοντας (ξεκουμπώνοντας) αυτό από ένα σημείο σύνδεσης, με αποτέλεσμα ο υπό πίεση ευρισκόμενος ασβέστης να εκτοξευτεί προς το πρόσωπό του και κυρίως στα μάτια του και να εισέλθει σε

αυτά, δεδομένου ότι δεν φορούσε ομματουάλια. Από την εισχώρηση του ασβέστη ο Θ1 έπαθε αμφοτερόπλευρο έγκαιμα του κερατοειδούς με οπτική δεξιότητα δεξιού ματιού 4/10 και αριστερού 1/10. Επίσης παρουσιάζει θόλωση του κερατοειδούς και νεοαγγείωση. Δέχτηκε δε περαιτέρω το Εφετείο ότι και η αναιρεσεύουσα και ο αναιρεσίβλητος (εργολήπτρια εταιρεία και υπερβολάβος του έργου, αντίστοιχα) είναι υπεύθυνοι για το ατύχημα, αφού επέτρεψαν στον παθόντα να χειρίζεται τη μηχανή επιχρισμάτων (εκτοξευτή) χωρίς να έχει την ανάλογη εμπειρία και δεν χορήγησαν σε αυτόν ομματουάλια κατά παράβαση των άρθρων 46 και 104 του π.δ. 1073/1981 (περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών). Πέραν όμως αυτού το Εφετείο δέχτηκε ότι αποδείχθηκε ότι μεταξύ της εργολήπτριας εταιρείας και του υπερβολάβου (αναιρεσεύουσας και αναιρεσίβλητου) υπήρχε σχέση προσθήσεως, δεδομένου ότι η εργολήπτρια εταιρεία (αναιρεσεύουσα), ως έχουσα την ευθύνη της τηρήσεως των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας σύμφωνα με την ανωτέρω από 14.7.2000 σύμβαση εργολαβίας, διατηρούσε το δικαίωμα διεύθυνσης και επίβλεψης εκτέλεσης του έργου από τον αναιρεσίβλητο υπερβολάβο με παροχή δεσμευτικών γι' αυτόν εντολών και οδηγιών. Συμφωνία μεταξύ αυτών για αποκλειστική ευθύνη του αναιρεσίβλητου για οποιοδήποτε ατύχημα εργαζομένου στο έργο δεν αποδείχθηκε. Δέχτηκε δε περαιτέρω το Εφετείο ότι πράγματι έπρεπε να επιδικαστεί στον ως άνω παθόντα το ποσό των 80.000 ευρώ για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης εξαιτίας της προαναφερόμενης εις βάρος του τελεσθείσας αδικοπραξίας.

Με βάση τις παραδοχές αυτές το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφασή του απέρριψε ως αβάσιμους τους λόγους της εφέσεως της αναιρεσεύουσας κατά της υπ' αριθ. 21/2006 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου, με τους οποίους αυτή παραπονούνταν για εσφαλμένη απόρριψη ως ουσιαστικά αβάσιμης της εκ μέρους αυτής ασκηθείσας ένδικης από 1.9.2004 προσεπικλήσεως του αναιρεσίβλητου και την ενωμένη σ' αυτήν αγωγή αποζημιώσεως (από αναγωγή). Κρίνοντας όμως έτσι, το Εφετείο παραβίασε (με το να μην την εφαρμόσει) την ως άνω ουσιαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 927 του Α.Κ. Και αυτό, γιατί, ανεξάρτητα από το ότι δεν είχε αποδειχθεί, κατά τις παραδοχές του, η προαναφερόμενη και από την αναιρεσεύουσα επικληθείσα ειδική συμφωνία μεταξύ των εδώ διαδίκων για αποκλειστική ευθύνη του αναιρεσίβλητου, τούτο δεν καθιστούσε μη εφαρμόσιμη την πράγματι εφαρμοστέα, με βάση τις παραδοχές του, διάταξη του άρθρου 927 του Α.Κ., κατά την οποία η αναιρεσεύουσα είχε δικαίωμα αναγωγής κατά του αναιρεσεβλήτου ως συνυπόχρεου από την ως άνω αδικοπραξία για την περίπτωση κατά την οποία ήθελε υποχρεωθεί να καταβάλει στον παθόντα αποζημίωση, και ως εκ τούτου θα έπρεπε να προσδιοριστεί από το Εφετείο το μέτρο της μεταξύ τους ευθύνης με βάση τα κριτήρια της εν λόγω διατάξεως, κατά το σχετικό επίσης εμπειροχόμενο στην προαναφερόμενη ένδικη προσεπικλήση και ενωμένη σ' αυτήν αγωγή αποζημιώσεως από αναγωγή αίτημα. Επομένως ο μοναδικός από το άρθρο 559 αριθ. 1 Κ.Πολ.Δ. λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται η ως άνω πλημμέλεια της προσβαλλόμενης αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος και να αναιρεθεί μερικώς η προσβαλλόμενη απόφαση κατά τον λόγο αυτόν αναιρέσεως, και δη μόνο κατά το μέρος της με το οποίο απορρίφθηκαν κατ' ουσίαν η ένδικη από 20.3.2006 έφεση της αναιρεσεύουσας, καθώς και οι πρόσθετοι λόγοι εφέσεως που ασκήθηκαν από την ίδια με τις κατ' έφεση υποβληθείσες προτάσεις της καθόσον αυτοί (έφεση

και πρόσθετοι λόγοι εφέσεως) απευθύνονται κατά του δεύτερου σ' αυτές εφεσιβλήτου και ήδη αναιρεσιβλήτου Χ1 και αφορούσαν την ως άνω εκ μέρους της αναιρεσεύουσας ασκηθείσα ένδικη από 1.9.2004 προσεπίκληση του αναιρεσιβλήτου και την ενωμένη σ' αυτήν αγωγή αποζημιώσεως (από αναγωγή). Σύμφωνα δε με το άρθρο 580 παρ. 3 Κ.Πολ.Δ., πρέπει η υπόθεση να παραπεμφθεί για περαιτέρω εκδίκαση στο δικαστήριο το οποίο εξέδωσε την εν λόγω απόφαση, συγκροτούμενο από άλλους δικαστές, εκτός από αυτούς που εξέδωσαν την απόφαση αυτή.

(Αναιρεί μερικώς, και δη μόνο κατά το στο αιτιολογικό αναφερόμενο μέρος της, την υπ' αριθ. 37/2007 απόφαση του Εφετείου Κρήτης, και παραπέμπει την υπόθεση κατά το μέρος της ως προς το οποίο χώρησε η αναίρεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, συγκροτούμενο από άλλους δικαστές, εκτός από αυτούς που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση).